

811.163.3:929Паноска, Р.

Гордана Алексова

СО ПОЧИТ КОН ПРОФЕСОРКАТА РУЖА ПАНОСКА
(едно десетлетие по нејзиното физичко заминување)

Почитувани присутни, почитувано семејство на професорката Ружа Паноска,

Ми претставува особена чест што можам да се обратам на свечениот час посветен на професорката Ружа Паноска и да споделам дел од сеќавањата поврзани со нејзината методичка дејност и со мојата соработка со неа.

Професорката Паноска ми беше професорка и менторка. Ми предаваше Морфологија и Методика на наставата по македонски јазик, а од постдипломските студии ги паметам нејзините часови по стилистика. Јас ѝ бев асистентка на професорката на предметот Методика на наставата по македонски јазик. Нашата соработка започна во 1986 година, веднаш по моето вработување на Катедрата како стажант и кога под нејзино менторство го изработив стажантскиот труд со наслов *Трансферзално исцрпување на усвојувањето на јазичната норма низ имената форма на јазикот во основното образование*. Предметот Методика на наставата по македонски јазик набргу потоа, со заминувањето на професорката Паноска во пензија, остана без својот предметен професор. Теоретскиот дел од курсот привремено го презедоа неколкумина професори од Катедрата, а со помош на стручните совети и инструкции од професорката и благодарение на високиот углед и препознатливоста што таа ги уживаше кај наставниците и директорите од основните и средните училишта, непречено се изведуваше и практичната настава за студентите што се подготвуваа за идни наставници.

Јас сè уште не бев искусна за да се справам со одговорноста што со себе ја носат хоспитациите во училиште, но искуствата од моите студентски хоспитации и од практичниот испит по методика, како и од

курсот по овој предмет, од кои ме делеше само една година, беа сè уште свежи и непроценливи. Имав среќа да им припаѓам на генерациите што своите хоспитации и часовите во училиште ги изведуваа под надзор и со постојано присуство на професорката Паноска, покрај присуството на предметниот наставник. Се сеќавам, како вчера да беше, на прецизноста и темелноста што таа ги внесуваше во овој дел од работата, почнувајќи од составувањето на распоредот за часовите со имињата на кандидатите и со наставните единици, преку макотрпното присуство на часовите на кои будно ги следеше нашите активности и фаќаше белешки за нив, до долго-трајните и конструктивни разговори и консултации на кои останувавме долго на крајот од училишната смена, а од кои си заминувавме побогати со бројни совети за работата во училница. Останувавме толку долго, што со сигурност го удвојувавме фондот на часовите предвидени со предметната програма. Оваа активност на професорката беше уште еден нејзин квалитативен и квалитетен влог во иднината на предметот Методика на наставата по македонски јазик и уште повеќе: влог во иднината на наставата по македонски јазик во основното и во средното образование. Зашто од прочуената методичка школа на професорката Паноска излегувавме, речиси, како готови наставници за овој наставен предмет, подготвени и желни за справување со предизвиците на наставата. Сите ние имавме среќа и привилегија да пиеме од бистрата вода на методиката токму од изворот. Тоа беа годините кога методиката на наставата по македонски јазик ја добива својата научна потврда и формалното обележје како дидактичка дисциплина – учебникот *Методика на наставата по македонски јазик*, потпишан со авторството на д-р Ружа Паноска – првично, како издание на Просветно Дело (1980), а потоа и на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (1994). Овој учебник сè уште е дел од студиските материјали за односниот предмет и ќе биде супстрат за неговиот модерен следбеник. Тоа не е случајно така, туку е резултат на повеќе чинители – пред сè, на богатото наставничко искуство на професорката Паноска на сите степени во образованието – од основното до високото; на богатата авторска библиографија составена од бројни научни и стручни статии и од учебници за универзитетска настава по македонски јазик како мајчин, но и за настава по македонски јазик како странски за потребите на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура.

Почитувани присутни, искажувањето почит кон личности на годишните од нивното физичко заминување, во основа, е тажен чин, независно од бројот на годините што се одбележуваат. Среќни се и во вечноста оние што оставиле спомен што тагата ја претвора во гордост и во насмевка на

лицата на сите што им биле современици и соработници. Таков е споменот што го остави Ружа Паноска.

Професорката Паноска беше од моќните фигури што ќе ви се појават или нема да ви се појават во животот. А, ако ви се појават – сте имале среќа. И, кога ќе ви се појават, се колебате дали да ги прифатите или не, затоа што не сте сигурни дали имате доволно сила за нивната искреност, директност, едноставност, строгост и системност. За набргу да го сфатите, а по години и да си го потврдите фактот дека не само што сте ги прифатиле туку дека тие, со своите ставови, широкиот светоглед и хуманите принципи, станале нераскинлив дел од вашите одлуки, постапки и идеи, што ве следи, навидум ненаметливо, а, всушност, крајно наметливо и влијателно. И дека вам тоа не ви пречи. Многу едноставно, исто како во наставата на професорката – методички приспособливо, активно прифатливо и функционално применливо во практиката на сите сфери од живеењето каде што сте им дозволиле на тие особини од тие фигури да земат замав.

Ружа Паноска можеше, ако сакавте, и сосема без да се грижите за резултатот или за последиците, да ви биде модел на однесување за сè во животот, а особено за тоа како се градат, како се почитуваат и како се вардат семејните вредности, проткаени со крајот на традицијата и со крајот на модерното, ракувајќи и однесувајќи се со двата виртуозно и пожртвувано со членовите од сите генерации во своето семејството.

Професорката Паноска беше методична во своето однесување и во зборувањето. Професорката Паноска беше строга во своето однесување и во зборувањето. И, нам, на нејзините студенти ни доаѓаа убаво нејзината методичност и строгоста, кои како концепти не се врзуваат задолжително еден со друг. Но, таа ги врзуваше, и тоа, исто така, ни доаѓаше добро. Зашто, академското образование, секако, му припаѓа на периодот на првата зрелост на личноста, па, оттука, е ослободено од обврската да ги воспитува своите додипломци, но младоста и нејзиниот пркос сè уште бараат, барем повремено, прибежиште во некоја или нечија искусна и сигурна замисла.

Сега, по многу години, си помислувам, дали внесувањето строгост во професорската дејност беше личен избор на нашата професорка, или, повеќе, приклучување кон склоностите и навиките на сесловенската наставничка школа, од дамнана изнедрена од дидактичките поставки на Коменски и повоено систематизирана во советската методичка мисла, чијшто безрезервен следбеник Паноска останува во текот на целата своја кариера. Или, пак, таа строгост во форма на висока стручна и научна доследност во обуката на идните наставници да ѝ е свесно преземена од професорите чијшто ученик е и самата. Тука помислувам, пред сè на

проф. Крум Тошев, за чие дело со многу почит Паноска зборуваше многу често. И не само за неговото, се разбира.

Во овој контекст, ќе прочитам еден кус цитат од беседата на професорката за првите членови на Катедрата за македонски јазик и јужнословенски јазици, од 28 ноември 1996 година: „Полагав стручен испит за наставник пред Комисијата во состав: проф. Поленаковиќ, проф. Левков и проф. Тошев. Се позабавив на испитот и колешките што положија пред мене се зачудија зошто се задржав толку. А, јас, бидејќи толку чекав, со веќе истенчени нерви, се испорасплакав и реков дека професорот Тошев ме „изгњави“ – па зошто вака, па зошто така и продолжив да плачам. Тие помислија дека не сум положила. Се разбира, не беше така. ... Е, сега, сакам да им кажам на студентите и на помладите колеги, дека, треба да им се благодарни на оние професори што божем ги измачиле, зашто од тој испит јас научив многу, благодарение на тоа ‘зошто вака, зошто така’.“

За крај, почитувани колеги и почитувано семејство Паноски, во чест на професорката Ружа Паноска и на нејзините заслуги на полето на методиката на наставата и на полето на наставата по македонски јазик на сите степени на образованието – *vivat academia, vivant professores!*